

Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi

Haziran 2020

Yıl 10, Sayı 1, ss.89-104.

DOI No: <https://doi.org/10.20493/birtop.677367>

Makale Türü: Araştırma makalesi

Geliş Tarihi: 20.01.2020

Kabul Tarihi: 23.06.2020

Journal of Individual & Society

June 2020

Year 10, Issue 1, pp.89-104.

Article Type: Research article

Submitted: 20.01.2020

Accepted: 23.06.2020

Atıf Bilgisi / Reference Information

Ağır, O. (2020). Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Viladimir Putin'in Halkla İlişkiler Ve İletişim Uygulamaları. Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (1), 89-104.

RUSYA FEDERASYONU DEVLET BAŞKANI VİLADİMİR PUTİN'İN HALKLA İLİŞKİLER VE İLETİŞİM UYGULAMALARI¹

PRESIDENT OF THE RUSSIAN FEDERATION'S PUBLIC RELATIONS AND COMMUNICATION PRACTICES

Osman AĞIR

Doç. Dr. İnönü Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi,

osmanagir@hotmail.com

(0505 074 44 23)

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-1087-0478

Öz

Vladimir Viladimiroviç Putin, devlet başkanı seçildiği 2000 yılından itibaren her geçen gün popülaritesini ve oy oranlarını artırabilmeyi başarabilmiştir. Bu durumun birçok sebebi bulunmakla birlikte en önemli sebeplerinden birisi de Putin yönetiminin uygulamış olduğu halkla ilişkiler ve iletişim uygulamalarıdır. Kişisel ve ülkesinin uluslararası imajı için halkla ilişkiler şirketlerine ciddi kaynak aktaran Putin, önemli gazetelerde küresel sorunlar ile ilgili makaleler yayınlamış,

1 Bu Çalışma 26-28 Eylül 2019 tarihlerinde İnönü Üniversitesi'nde düzenlenen 1. Uluslararası İletişim ve Yönetim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş olan bildiri metninden üretilmiştir.

bazı önemli etkinliklerin Rusya’da düzenlenmesini sağlayabilmiş, her yıl düzenlemiş olduğu “Direk Hat Programı” ile halkına ulaşılabilir ve şeffaf bir başkan olduğu mesajını verebilmiştir. Ülkesinin farklı bölgelerinde “Devlet Başkanlığı İletişim Ofisleri” kurdurarak halkla doğrudan temas sağlamaya çalışmıştır. Tüm bu uygulamalar Rus halkının Putin’e olan güvenini artırmakta ve ülkelerinin emin ellerde olduğu fikrinin Ruslar arasında yaygınlaşmasına sebep olmaktadır. Temel amacı Putin’in halkla ilişkiler ve iletişim uygulamalarının ele alınması olan bu çalışmada; Putin’in kısa biyografisine yer verilerek, uygulamış olduğu halkla ilişkiler ve iletişim yöntemleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rusya, Putin, Halkla İlişkiler, İletişim.

Abstract

Putin has been able to increase his popularity and vote day by day since 2000 when he was elected president. For this situation, one of the most important reasons is the public relations and communication practices implemented by the Putin administration. Putin transferred serious resources to public relations companies for his personal and international image of his country. Putin has published articles about global issues in important newspapers, has enabled some important events to organize in Russia, and has been able to reach the public with his “Direct Line Program”. He tried to establish direct contact with the public by establishing “Presidency Communication Offices” in different regions of his country. All these practices increase the trust of the Russian people in Putin and cause the idea that their country is in safe hands. In this study, the main purpose is to address the public relations and communication practices of Putin.

Keywords: Russia, Putin, Public Relations, Communication.

1. GİRİŞ

SSCB dağılmasıyla birlikte ardılı ve yasal mirasçısı olarak kurulan Rusya Federasyonu sosyalist bir ekonomiden liberal ekonomiye eklenme çabasına girmiş, Rus toplumu bu geçiş sürecinde önemli travmalar yaşamıştır. Bu dönemde bir kurtarıcı arayışına girilmiş ve Sovyet Gizli Servisi'nde (KGB) yetişmiş kendine has özellikleri bulunan Vladimir Putin'e Rus devleti teslim edilmiştir. Putin 1999 yılının sonunda iktidara geldiğinde umudunu yitirmiş bir halk ve çok ciddi siyasi, ekonomik ve toplumsal sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. İç ve dış politikada çok sert yöntemler kullanmasına karşın oy oranını artırabilmiş ve 2000 yılında girmiş olduğu ilk devlet başkanlığı seçimlerinde oyların % 53'lük bir kısmını almasına karşın 2018 seçimlerinde oyların % 76.66'sını alabilmeyi başarmıştır. Ülkesinin zor koşullarda bulunduğu 2000 yılından bu yana geçen 19 yıllık sürede oylarını 14 puana yakın artırabilmiştir. İktidarın yıpranacağı genel kabulüne göre bu artış büyük bir başarı kabul edilmelidir. Putin'in Rus halkı ve uluslararası camiadaki popülaritesini sürekli artırmasının birçok nedeni bulunmaktadır.

Putin'in güçlü bir siyasi aktör haline helmesini sağlayan nedenler; Putin'in Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Nedenler, Rus Siyasal Kültürü, Çeçenistan Olayları, Oligarklarla Mücadelesi, Merkezi Hükümeti Güçlendirmesi, Ekonomideki Olumlu Gelişmeler, Gürcistan Savaşı, Kırımı Rus Topraklarına İlhakı, Suriye Krizinde Yürütülen Aktif Dış Politika, Rusya'nın Yeniden Küresel Aktör Konumuna Ulaşabilmesi ve İncinen Rus Gururunu Yerine Getirmesi olarak sayılabilir (Ağır, 2019, 66). Tüm bu çalışmaların, profesyonel halkla ilişkiler ve iletişim yöntemleri kullanılarak sunumu ise Rus liderin başarısının en önemi nedenlerinden birisi olarak kabul edilmelidir.

Putin, halkının temel değerlerine önem verdiğini, vatansever olduğunu, sporcu olduğunu, güçlü ve sağlıklı bir bünyeye sahip olduğunu, halkının yararı için çok çalıştığını ve Rusya'nın yeniden küresel bir güç haline geldiği yönündeki mesajlarını çeşitli iletişim araçlarıyla Rus Halkına ulaştırabilmiştir. Kremlin destekli medya ve internet aracılığıyla yerel ve küresel mesajlarını Rusya ve dünya kamuoyuna duyurabilmeyi

başarabilmiştir. Temel amacı Putin'in halkla ilişkiler ve iletişim uygulamalarının ele alınması olan bu çalışmada; Putin'in uygulamış olduğu halkla ilişkiler ve iletişim yöntemlerinin siyasi başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olup olmadığı sorunsalı tartışılacaktır. Bu minvalde Putin'in kısa biyografisine yer verilecek, uygulamış olduğu halkla ilişkiler ve iletişim yöntemleri ele alınarak kullanılan yöntemlerin Putin'in siyasi başarısına etkileri değerlendirilecektir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Temel amacı Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Viladimir Putin'in, Rusya'da ve uluslararası kamuoyunda popüler hale gelmesinin nedenlerinden birisi olan "halkla ilişkiler ve iletişim uygulamaları"nı ele almak olan çalışmada kullanılacak temel kavramlar aşağıda açıklanmıştır.

Halkla İlişkiler: Halkla ilişkiler belirlenen hedeflere ulaşmak için ilgili ya da ilgisi olunması istenilen iç ve dış hedef kitleyi bilgi verme, olumlu iz bırakma adına gerçekleştirilen ve geri beslemenin de önem taşıdığı planlı çalışmalar bütünüdür. Bunu gerçekleştirmek için basın bültenleri, sponsorluk, seminer, festival, basın gezisi, açılış kutlama gibi etkinlik, kurum içi yayın organı gibi çeşitli araçlardan yararlanır (Özodaşık, 2018, 11).

İletişim: Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğünde "duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim" (TDK, 2019) olarak tanımlanan iletişim; en yalın ve mekanik tanım olarak kaynaktan alıcıya iletinin aktarılması sürecidir. İletişimi başlatan kaynağın egemenliğine dayalı otoriter nitelikteki bu süreç, tek yönlüdür. Çift yönlü iletişimde ise insancıl paylaşım ve ortaklık kurma söz konusudur. İletişim herkes tarafından bilinen bir insan etkinliğidir. Genel anlamıyla "İletişim iki birim arasında birbiriyle ilişkili bir dizi mesaj alışverişidir. İletişim sürecini etkileyen ve çalıştıran dört temel unsur dikkat çeker: Birim, İlişkili olma, Mesaj ve Geribildirim. İletişim yüz yüze konuşma, bilgiyi yayma, bir algı süreci, ikna becerileri, imaj, beden dili, yüz ifadeleri, jest ve mimik, radyo, televizyon gibi daha birçok anlam ifade eder (Özodaşık, 2018, 4).

İletişim, hem bireyler arasında bir süreç hem de bunlar aracılığı ile toplumsal bir süreç olarak ifade edebilmektedir (Bektaş, 1996: 98).

Siyasal iletişim: Siyasal hareketlerin, siyasal partilerin ve siyasetçilerin, ulusal ve uluslararası düzeyde olmak üzere; seçmenleri, kitleleri, örgütleri hatta devletleri etkilemek, onları kendi amaçları doğrultusunda harekete geçirmek için farklı araç ve yöntemlerle gerçekleştirdikleri iletişim etkinliklerinin tümüdür (Süllü, 2010, 220). Siyasal aktörlerin belli ideolojik amaçlarını, belli gruplara, kitlelere, ülkelere ya da bloklara kabul ettirmek ve gerektiğinde eyleme dönüştürmek, uygulamaya koymak üzere çeşitli iletişim tür ve tekniklerini kullanmaları olarak da tanımlanabilir (Aziz, 2013, 3). Siyasal iletişim; iktidar olma çabalarına uygun olarak yürütülen, propaganda ve halkla ilişkiler teknikleri kullanılarak yapılan iletişim faaliyetleri olarak kavramsallaştırılabilir (Kalender, 2000).

3. VİLADİMİR PUTİN KİMDİR?

Dünyanın en popüler liderlerinden birisi olan Viladimir Vladimiroviç Putin'in kim olduğu dünya kamuoyunun merak konusu olup, hala gizemini korumaktadır. Litaretür taramasında doğrudan Putin'in yaşamöyküsüyle ilgili kaynakların bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıda olduğu görülmüştür.

Vladimir Putin, 7 Ekim 1952'de SSCB döneminde adı Leningrad olan St. Petersburg kentinde bir işçi ailesinin çocuğu olarak doğmuştur. Babası Vladimir Spiridonoviç Putin ve annesi Maria İvanovadır (Seyrek, 2018, 6). Babası orta düzeydeki bir teknik okul eğitimine sahip ve savaş sonrası bir fabrikada tekniker olarak çalışarak yaşamını sürdürmüştür (Stoun, 2017, 4) Putin'in çocukluğunun geçtiği ev, kentin merkezindeki Baskov Sokağında 12 numarada bulunan bir "komünalka"² olup, bu dairede üç aile birlikte yaşamlarını sürdürmüşlerdir (Başlamış ve Deprem, 2018, 43-44).

2 "Komünalka" birden fazla ailenin paylaştığı, genelde her aileye sadece bir odanın düştüğü, mutfak, banyo ve tuvaletin ortak kullanıldığı, yaşam standardı hayli düşük, evlere verilen isimdir.

Öğrencilik yıllarında ve sonraki yaşamında spora meraklı olan Putin, her tür spora ilgi duymakla birlikte profesyonel judocudur (Gevorkyan, Timakova ve Kolesnikov, 2017, 27-28). Putin, üniversitedeki öğrencilik yılları ile ilgili olarak öğrenciyken parasının yetmediğini, ailesine yük olmamak için çalıştığını, o dönem inşaat ekiplerinde çalışanların çok para kazandıklarını, kendisinin de Komi'ye gidip böyle bir ekibe katıldığını, ormanda yollar açıp evler yaptıklarını, işi bitirince biner ruble kadar para kazandıklarını, o zaman için bunun iyi para olduğunu ve bir arabanın dörtte bir fiyatına denk geldiğini anlatmıştır (Gevorkyan, Timakova ve Kolesnikov, 2017, 27-28). Liseden sonra St. Petersburg Devlet Üniversitesi'nde Hukuk eğitimi alan Putin, üniversite sonrası Rus Gizli Servisi'nde (KGB) çalışmaya başlamıştır.

On yıl KGB'nin çeşitli birimlerinde görev yaptıktan sonra 1985-1990 yılları arasında Doğu Almanya'da Dresden'deki yerel istihbarat ofisinde görev yapmıştır (www.kremlin.ru). Berlin duvarının yıkılıp iki Almanya'nın birleşmesiyle Putin zorunlu olarak St. Petersburg'a dönmek zorunda kalmış, "Gizli ajan" kimliğiyle mezun olduğu Leningrad Devlet Üniversitesi'nin Rektörü Stanislav Merkuriyev'e uluslararası ilişkiler konusunda danışmanlık yapmaya başlamıştır (Başlamış ve Deprem, 2018, 73).

Leningrad Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesinden hocası olan Profesör Anatoly SABÇAK'ın St. Petersburg belediye başkanı seçilerek Putin'i Belediye'de çalışmaya davet etmesiyle de kaderi değişmiştir (Rar, 2012, 83). Sabçak, Putin'i Petersburg Belediyesi Dış İlişkiler Komitesi Başkanlığı görevine getirmiş, buradaki başarısı nedeniyle Belediye Başkan Yardımcılığı görevine yükseltilmiştir.

Belediyedeki görevinin ardından Putin'in kariyeri başdöndürücü bir şekilde gelişmiştir. İlk olarak Yeltsin tarafından 1996 yılında Rusya'nın yurtdışındaki gayrimenkullerinden sorumlu kuruluşun başkan yardımcılığına atanarak Moskova'ya gelmiş, bir yıl sonra Kremlin İdari İşler Başkan Yardımcılığı'na terfi ettirilmiştir. Moskova'nın iktidar koridorlarında dolaşmaya devam eden Putin 1998 yılında bu kez, KGB'nin yerini alan Federal Güvenlik Servisi'nin (FSB) başkanlığına atanmış, yaklaşık bir yıl sonra ise, 9 Ağustos 1999'da Yeltsin tarafından başbakanlık

makamına getirilmiştir (<http://medyagunlugu.com>). 1999'un sonlarına doğru devlet başkanlığı görevinden istifa eden Yeltsin, Anayasa gereği Putin'i geçici başkan olarak ilan ederek devlet başkanlığından ayrılmıştır. Yeltsin, yapmış olduğu açıklamalarda çalışkan ve vefalı olması nedeniyle Putin'i tercih ettiğini açıklamıştır.

Geçici başkan olarak ilan edilen Putin, Yeltsin ve ailesine yargı dokunulmazlığı ve büyük bir emekli maaşı vaat etmiş, Mart 2000'de yapılan başkanlık seçimlerinde, ilk turda tek ciddi rakibi olan komünist Zyuganov'a göre iki kat, %53 oy alarak devlet başkanlığına seçilmiştir. Yeltsin'in yıllardır bahsettiği amaç olan yeni istikrar çağının artık gerçekten başladığı hissedilmeye başlanmış, büyük ekonomik ve sosyal sorunlar devam etse de, bir süre sonra azalmaya başlamıştır. Daha da önemlisi, politikada belirsizlik ve kargaşa yılları sona ermiş veya en azından Rusların çoğu buna inanmışlardır (Rıasanovsky ve Steinberg, 2011,688).

Yeltsin Putin'i neden seçtiğini anılarında anlatırken, ilginç bir olaydan, Sabçak'ın yurtdışına kaçırılmasından söz etmiş ve onun eski patronuna duyduğu vefa ve sadakat duygusundan etkilendiğini söylemiştir. Yeltsin, Putin'de hoşuna giden diğer özelliklerinin arasında, onun hazırladığı raporları son derece başarılı bulmasını, diğerlerinin tersine kendisiyle görüşebilmek için uğraşmamasını, hatta kaçınmasını saymıştır. Görüşmeleri sırasında soğuk durmasından önce rahatsız olduğunu, ancak sonradan bunun karakterinin bir parçası olduğunu anladığını söylemiştir. Kısacası Yeltsin'in bakış açısıyla Putin, ciddi, sorumlu, siyasi hırstan yoksun, Kremlin koridorlarındaki ayak oyunlarına karışmayan, arkasından iş çevirmeyecek, sadık ve sadece söyleneni yapan, güvenilir bir bürokrat olarak görmüştür (Başlamış ve Deprem, 2018, 100). Devlet başkanı seçildikten sonra Putin, her geçen gün popülaritesini artırabilmesi başarabilmiştir.

Putin 2000 yılındaki seçimlerden başlayarak oy oranlarını da önemli oranda artırmıştır. 2000 seçimlerinde % 53, 2004 seçimlerinde % 71, 2012 seçimlerinde % 63,6 ve 2018 seçimlerinde % 76.66 oy alarak devlet başkanı seçilmiştir (Sentralnaya İzbiratelnyaya Komissiya Rossiskiy Federatsii, 2000, 2004, 2012, 2018). Oyların dörtte üçünü olarak seçilebilmek günümüz demokrasilerinde çok fazla karşılaşılabilen bir durum

olmayıp, bu durum sadece Rusya'da demokrasinin tüm kurumlarıyla işlememesine dayandırılmaz. Putin'in seçim başarılarında karizmatik bir lider olmasının yanı sıra etkili halkla ilişkiler uygulamaları son derece önemlidir.

4. PUTİN'İN HALKLA İLİŞKİLER VE İLETİŞİM UYGULAMALARI

Günümüzde halkla ilişkiler disiplini, yalnızca şirketler, sivil toplum kuruluşları gibi sınırlı bir alan ile ilgili olarak faaliyetin ötesine taşınmış, uluslararası ilişkiler kapsamında ülkeler, kentler, liderler tarafından da kullanılır hale gelmiştir. Halkla ilişkilerin uygulama alanları; uluslararası ilişkilerdeki diplomatik iletişim ve yürütülen lobi faaliyetlerinden, hükümetlerin halkın yönetime ve kararlara katılımlarının sağlanması, sivil toplum örgütlerinin destek alma çabaları, işletmelerin pazarlama iletişimleri, çalışanların demokratik katılımları gibi uluslararası ilişkilerden, çalışanlarla iletişime kadar geniş bir alana taşınmıştır (Peltekoğlu, 2007, 7). Ülkeler kiralamış oldukları halkla ilişkiler şirketleri aracılığıyla ulusal ilgi ve stratejilerini hedef topluma benimsetmeye çalışmaktadırlar (Jansen, 2017).

Rusya Federasyonu'nun siyasi, ekonomik ve toplumsal açıdan zor koşulları yaşadığı 2000 yılının başında devlet başkanı seçilen Vladimir Putin aradan geçen zaman içerisinde Rusya'yı yeniden bir küresel aktör konumuna ulaştırabilmiş ve ülkesinin siyasi, ekonomik ve toplumsal problemlerinin çözümü noktasında önemli başarı sağlayabilmiştir. Devlet başkanı seçildikten itibaren Rusya'da ve uluslararası kamuoyunda sürekli popülaritesini artırabilen Putin'in bu başarısının en önemli sebeplerinden birisi kuşkusuz halkla ilişkiler ve iletişim uygulamalarıdır.

4.1. Kişisel İmaj Oluşturma Çalışmaları

Rusya Devlet Başkanı Putin'in çeşitli spor dallarına ilgi duyduğu; ancak Jüdo sporuyla profesyonel olarak ilgilendiği bilinmektedir. Halkı nazarında güçlü ve sağlıklı olduğunu göstermek için sıklıkla judo yapmakta

ve bunu kamuoyuyla paylaşmaktadır. Judonun yanında buz hokeyi oynamakta, zaman zaman kabine üyeleriyle maçlarda görüntü vermektedir. Bazen Sibirya'da avlanırken, bazen nesli tükenmekte olan hayvanları kurtarıırken, bazen de bir kutup ayısının üzerine binmiş şekilde resimleri ve görüntüleri medyaya servis edilmektedir. Bu uygulamalar halkla ilişkiler çalışması olarak değerlendirilebilir.

KGB'de almış olduğu eğitim Putin'i daha az konuşan ama çok dinleyen birisi haline getirmiştir (Onay, 2018, 17). Bürokrasideki yıllarında rüşvet almadığı, açık sözlü ve vatansever birisi olduğu (Gessen, 2012,29) sürekli gündemde tutulmaktadır. Putin'in kişisel imaj çalışmasına çok önem vermesi ve bunu sistemli bir şekilde yapmayı başarabilmesi istihbaratçı kökeni ile yakından alakalıdır. Çünkü istihbaratçılar ilişki yönetimi, iletişim ve halkla ilişkiler konularında ciddi bir eğitim almakta ve iş yaşamında bunların pratiğini yapmaktadırlar. ABD'de yayımlanan dergilerde yılın adamı seçilmesi, dergilerde sporcu ve korkusuz Putin imajının yaratılması, gazetelerde gündeme ilişkin makalelerinin yayımlanması, internet sitelerinde sürekli hakkında olumlu haber yaptırılması kişisel imajını profesyonel bir şekilde oluşturduğunu göstermektedir.

Putin yıllardır ABD merkezli halkla ilişkiler şirketleri ile çalışarak stratejik hedeflerini uluslararası kamuoyuna anlatmaya çalışmaktadır (Jansen, 2017). Putin'in imajı için 25 milyon dolar harcadığı sıklıkla dile getirilmektedir. Yürütmüş olduğu halkla ilişkiler ve iletişim çalışmalarıyla ABD'nin küresel meselelerdeki liderlik konumunu sarsmıştır. ABD Adalet Bakanlığı verilerine göre, Omnicom Group Inc bünyesinde faaliyet gösteren Ketchum, Rusya adına yaptığı çalışmalardan bugüne kadar 25 milyon dolardan fazla kazanmıştır. Firma ayrıca, Rusya'nın doğal gaz devi Gazprom'dan da yaklaşık 26 milyon dolar gelir elde etmiştir. Ketchum, 2007'de Time dergisinde Putin'in "Yılın Adamı" seçilmesi içinde başarılı bir lobi faaliyeti yürütmüş, ABD Dışişleri Bakanlığından, Rusya'nın insan hakları siciline yönelik değerlendirmelerini yumuşatmasını istemiş, Rusya'nın insan hakları ihlallerini gündeme getiren gazetecilerle temasa geçerek Putin'in imajını düzeltme çalışmalarında bulunmuştur. Ketchum Reuters muhabirleri dâhil çok sayıdaki gazeteciyi;

Rusya'daki ekonomi zirveleri, teknoloji şirketleri, golf ve spor müsabakaları, Soçi'deki 2014 Kış Olimpiyatları hakkında haber yapmaya teşvik etmiştir. Firma, Reuters'dan gelen sorulara verdiği cevabında, Rus hükümetiyle çalışmalarının, Rusya Federasyonu ile Batı medyası arasındaki ilişkileri geliştirmeye yönelik olduğunu ve daha geniş bir diyalog oluşturmayı amaçladığını dile getirmiştir (<https://www.internethaber.com>).

Putin'i Outdoor dergisinde "en soğukkanlı siyasetçi siz misiniz" sorusuyla yüceltme cabaları, CNBC ve Amerikan internet gazetesi Huffington Post'ta 2011-2013 yılları arasında görünüşte bağımsız profesyoneller tarafından yazılan Rusya'yı öven yazılar, The New York Times'da ABD'li iş adamlarının Rusya'yı destekleyen yazıları, The New York Times'da çıkan Putin'in makalesi halkla ilişkilerdeki iki yönlü iletişim ilkesi yerine, tek taraflı bir düşünceyi karsıdakine benimsetmeye çalışan bir yapıya dönüşmüştür (Büyükdogan, 2016, 201). Bu durum Putin'in kişiliğiyle de örtüşmektedir.

Putin devlet başkanı seçildikten hemen sonra Natalya GEVORKYAN, Natalya TİMAKOVA ve Andrey KOLESNİKOV isimli üç Rus gazeteciye yaşam öyküsünü anlatmış ve bu görüşme notları "**Kendi Anlatımıyla Putin**" başlığıyla kitaplaştırılmıştır. Soru cevaplardan oluşan kitap doğrudan bir halkla ilişkiler çalışmasıdır. Kitapta Putin'in, çocukluğundan başlayarak devlet başkanlığı makamına gelişine kadar olan süreç anlatılırken adeta bir halk adamı, bir kahraman profili çizilmiştir.

4.2. Medya Organları Aracılığı İle Yürütmüş Olduğu Faaliyetler

Rusya Federasyonu devlet başkanı FORBES³ tarafından 3 yıl üst üste dünyanın en güçlü erkeği seçilmiştir. Bu durum Putin'in küresel medyadan ustaca yararlandığını göstermektedir.

Rusya, 2000 yılından itibaren Amerikalı Edelman halkla ilişkiler firmasıyla çalışmaya başlamış, 2006 yılından itibaren ise ülke ve lider imaj faaliyetleri için dünyanın 4. büyük halkla ilişkiler şirketi olan Amerikalı

3 Küresel ölçekte faaliyet gösteren ABD merkezli medya şirketi.

Ketchum'la çalışmaya başlamıştır. Ketchum kısa zamanda kendisinden bekleneni vermiş ve kitleleri ikna etmeye başlamıştır. Bir ABD şirketi olan Ketchum öncelikle “batılı, batılıya daha iyi anlatır” mantığıyla ABD'ye ve sonra dünyaya batılı kitle iletişim araçları aracılığıyla bambaşka bir Rusya profili çizmeye başlamıştır (Büyükdogan, 2016, 197).

Putin, zamanla PR alanında deneyim kazanmıştır. Eylül 2013'te bir ABD'li PR şirketinin yardımıyla New York Times gazetesi için makale kaleme alarak, ABD halkını ülkelerinin Suriye'ye askeri harekât düzenleme planına karşı çıkmaya çağırmıştır. Putin makalesinde Barack Obama'nın Suriye'de Esad rejimine karşı askeri harekâta başlamadan önce diplomatik çabalar için beklemesi gerektiğine dikkat çekerek, kendisini demokrasi taraftarı olarak lanse etmiştir. Putin, Kremlin destekli medya organları, internet aracılığıyla ya da billboardlar üzerinden ABD'li kitlelere Rusya'nın görüşlerini aktarmaktadırlar. Bu durum ABD'lilerin Irak, Suriye ve Ukrayna gibi konularda Rusya'ya bakışını etkilemektedir (<https://tr.sputniknews.com>).

Putin sıklıkla sıradan insanlarla buluşmakta ve bunu medya organları aracılığıyla paylaşmaktadır. Çocuklarla buluşup farklı bir görüntü verebilmekte, metal işçileriyle buluşup sorunlarını dinleyebilmekte, yöneticilerle buluşup uyarılarını sıralamaktadır (Pertsev, 2019). Putin yönetimi Rusya içerisindeki ana akım medya organlarını, internette dâhil olmak üzere, kontrol altına almış olup kamuoyunu istediği şekilde yönlendirebilmektedir (Ognyanova, 2014,21). Yurtdışı faaliyetleri içinse 7/24 yayın yapmakta olan RT haber kanalını kurdurmuştur (Loughh, 2013).

Soçi Olimpiyatları ile Rusya'nın “güçlü, istikrarlı, modern ve zarif” bir ülke olduğu imajı medya aracılığıyla uluslararası kamuoyuna verilmek istenmiştir. Bu yolla ülkede insan hakları ihlalleri ve ekonomik olumsuzluklar perdelenmek istenmiştir (Martirosyan, 2019). Ayrıca 2018 Dünya Kupası da Putin'in gerçek bir halkla ilişkiler zaferidir. Dünya futbolunun yıldız oyuncularını Kremlinde ağırılarak medya organlarının dikkati Putin'in üzerine çekilmiştir (Rosenberg, 2018).

4.3. Direkt Hat Uygulaması

Putin, her yıl düzenlenen “Direkt Hat Programı” kapsamında ülkenin dört bir yanından gelen farklı konulardaki soruları yanıtlamaktadır. Halkın devlet başkanına iletmek istediği sorular önceden kurulan çağrı merkezlerine gönderilebildiği gibi, program anında verilen bir telefon numarasına mesaj olarak da iletilebilmekte veya resmi web adresinden yönlenebilmektedir. Program devlet kanalları ve internetten canlı olarak yayınlanmakta ve ülkenin birçok bölgesine dev ekranlar kurularak halkın büyük kesimine ulaşılmaya çalışılmaktadır. Programda Rus lidere iç politika, dış politika, ekonominin yanında kişisel sorularda iletilebilmektedir.

İlki 24 Aralık 2001 yılında düzenlenmiş olan ve iki kanal (ORT-RTR) tarafından yayınlanmış olan “Direk Hat Uygulaması”nda Putin’e doğrudan 1120 soru yöneltilmiştir (Stepenov, 2019). 2018 yılında 3 saat 58 dakika süren Vladimir Putin’le Direkt Hat programında soru sayısı 3 milyonu geçmiştir; ancak Putin soruların sadece 55’ini yanıtlayabilmiştir. En uzun “Direkt Hat” rekoru ise 2013’te kırılmış, 4 saat 47 dakikalık programda Putin 85 soruyu cevaplamıştır. Bu etkinliklerin Rus liderin halkla ilişkiler yönetimi kapsamında gerçekleştirilmektedir (<https://businessht.bloomberght.com>).

4.4. İletişim Ofisleri

Putin ülkenin değişik bölgelerinde “devlet başkanlığı iletişim ofisleri” kurdurmuştur. Bu ofisler aracılığıyla hem halkın talepleri doğrudan Kremlin’e ulaştırılabilmekte, hem de bölgesel düzeydeki sorunlara başkanlık müdahalesiyle çözüm aranmakta, dolaylı olarak da bölgesel yönetimler üzerinde bir denetim mekanizması sağlanmış olmaktadır.

Putin iktidara geldikten sonra federe birimlerin yetkilerini kısıtlama yoluna gitmiştir. Rusya Federasyonu topraklarını, yöneticilerinin kendisi tarafından atandığı, 9 federal üst bölgeye ayırmış ve bu yöneticilere devlet başkanına ait tüm yetkileri kullanabilme yetkisini vermiştir.

İletişim ofisleriyle beraber değerlendirildiğinde aslında ülkenin her bölgesine doğrudan ulaşabilme olanağına kavuşmuştur.

5. SONUÇ

Rusya Federasyonu'nun totaliter bir sistemden liberal sisteme geçiş döneminin tüm olumsuzluklarını yaşadığı bir dönemde devlet başkanı seçilen, birçoklarına göre Rus derin devleti tarafından seçtirilen, Vladimir Putin, kısa sürede ülke içerisinde ve uluslararası camiada popülaritesini artırmıştır. 2000 yılında girmiş olduğu ilk devlet başkanlığı seçimlerinde oyların % 53'lük bir kısmını almasına karşın 2018 seçimlerinde oyların % 76,66'sını alabilmeyi başarmıştır. Ülkesinin zor koşullarda bulunduğu 2000 yılından bu yana geçen 19 yıllık sürede oylarını 14 puana yakın artırabilmiştir. Ayrıca 2000 li yıllarda Rusya artık bölgesel güç bile kabul edilmezken, Putin'in liderliğinde aradan geçen 19 yılda Rusya küresel meselelerde sözü dinlenir bir aktör haline gelmiştir. Bu durumun siyasi, ekonomik, toplumsal ve dış politika uygulamaları başta olmak üzere çeşitli nedenleri⁴ bulunmakla birlikte, Putin'in popülaritesinin artmasında yürütmüş olduğu profesyonel halkla ilişkiler ve iletişim uygulamalarının da önemli payı bulunmaktadır.

Çeşitli spor dallarına ilgi duyan Putin, güçlü ve sağlıklı olduğu imajını vermek için Judo ve buz hokeyi maçlarına çıkmış, kişisel imajı ve ülkesinin uluslararası imajı için halkla ilişkiler şirketlerine ciddi kaynak aktarmıştır. Zaman zaman küresel medyada makaleler yayınlarak uluslararası kamuoyuna mesajlarını iletebilmiştir. İstihbarat eğitimi almış olması ve istihbaratçılık deneyimi kamuoyu algısı oluşturmada kendisine avantaj sağlamıştır; çünkü istihbaratçıların en önemli özelliklerinden birisi de algı oluşturma ve yönetimidir.

Her yıl düzenlemiş olduğu "Direkt Hat Programı" kapsamında ülkenin dört bir yanından gelen farklı konulardaki soruları canlı yayında yanıtlarak halkına ulaşılabilir ve şeffaf bir başkan olduğu mesajını

4 Ayrıntılı bilgi için bkz. AĞIR, Osman (2019), Yeni Demir Yumruk: Putin'in Yükselişi, Orion Kitabevi, 1. Basım,

verebilmiştir. Putin ülkenin değişik bölgelerinde “devlet başkanlığı iletişim ofisleri” kurdu muştur. Bu ofisler aracılığıyla hem halkın talepleri doğrudan Kremlin’e ulaştırılabilmekte, hem de bölgesel düzeydeki sorunlara başkanlık müdahalesiyle çözüm aranmakta, dolaylı olarak da bölgesel yönetimler üzerinde bir denetim mekanizması sağlanmış olmaktadır. Tüm bu uygulamalar Rus halkının Putin’e olan güvenlerini artırmakta ve ülkelerinin emin ellerde olduğu fikrinin Ruslar arasında yaygınlaşmasına sebep olmaktadır. Sonuç olarak; katkı oranı ölçülebilir olmasa da, 2000 yılında katılmış olduğu ilk seçimlerden bugüne sürekli oy oranlarını artırabilmesi ve dünyanın en tanınmış liderleri arasına girmiş olmasında Putin’in profesyonel halkla ilişkiler ve iletişim uygulamalarının önemli bir payı olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- AĞIR O. (2019), **Yeni Demir Yumruk: Putin'in Yükselişi**, Orion Kitabevi, 1. Basım,
- AZİZ, A. (2013), **Siyasal İletişim**, (4. Baskı), Ankara: Nobel Yayınları,
- BAŞLAMIŞ, C. ve DEPREM O. (2018), **Vladimir Vladimiroviç Putin: Rusya'yı Ayağa Kaldıran Lider**, 1. Basım, İstanbul: Doğan Kitap
- BEKTAŞ, A. (1996), **Kamuoyu İletişim ve Demokrasi**, İstanbul: Bağlam Yayınları,
- BÜYÜKDOĞAN, B. (2016), "Küresel Güçlerin Bölgesel Çalışmalarında Küresel Halkla İlişkiler Şirketlerinin Uygulamaları: Rusya Örneği"ss:189-206, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:15, Sayı:56,
- GEVORKYAN, N.; TİMAKOVA N. ve KOLESNİKOV, A. (2017), **Kendi Anlatımıyla Putin**, Çev. Faruk Ünlütürk, Ankara: Astana Yayıncılık,
- GESSEN, M. (2015), **Putin: Yüzü Olmayan Adam**, Çev: Gözde Soykan, İstanbul: Epsilon Yayınevi,
- JANSEN, Sue C. (2017), "Putin's flacks: Russia's Stealth Public Relations War", <http://theconversation.com/putins-flacks-russias-stealth-public-relations-war-80133>
- KALENDER, A. (2000), **Siyasal İletişim Seçmenler ve İkna Stratejileri**, Konya: Çizgi Yayınevi,
- LOUGH, J. (2013), "Russia's Public Relations Disaster in the North", <https://www.themoscowtimes.com/2013/10/14/russias-public-relations-disaster-in-the-north-a28595>,
- MARTİROSYAN, L. (2019), "20 Years of Putin in Power: A timeline", <https://www.pri.org/stories/2019-08-09/20-years-putin-power-timeline>
- OGNYANOVA, K. (2014), "Media Control in Putin's Russia – Implications for Online Content", <https://pdfs.semanticscholar.org/8f99/f26149e-59d6000f37bdf017809f6a3d4b51c.pdf>,
- ONAY, Y. (2018), **Vladimir Putin, Baştan Sona Bir Hayat**, İstanbul: İlgi Kültür Sanat Yayıncılık,
- ÖZODAŞIK, M. (2018), Halkla İlişkiler ve İletişim, Ed.Fatma Seçil Banar, Anadolu Üniversitesi Yayını, Yayın No: 2682,
- PELTEKOĞLU, F.B. (2007), Halkla İlişkiler Nedir? İstanbul: Beta Yayınları,

- PERTSEV, A. (2019), “Noviy Format Obşeniya Putina c Naseleniem”, <https://carnegie.ru/commentary/72609>
- RAR, A. (2012), **Kuda Poydet Putin? Mejdu Kitaem i Evropoy**, Moskva: Olma Media Grup,
- RIASANOVSKY N. V. ve D. STEINBERG M. (2011), **Rusya Tarihi**, Çev: Figen Dereli, İstanbul: İnkilap Kitabevi,
- ROSENBERG, S. (2018), “Russia the Real Winner of World Cup 2018?” <https://www.bbc.com/news/world-europe-44812175>
- SENTRALNAYA İZBİRATELNAYA KOMİSSİYA RUSSİSKİY FEDERATSİİ, (2019), Vibori Prezidenta Rosisykoy Federatsii 2018 God, http://www.cikrf.ru/banners/vib_arhiv/, Erişim Tarihi: 12.08.2019
- SEYREK, A. (2018), **Vladimir Putin**, İstanbul: Mavi Çatı Yayınları,
- SHARKOV, D. (2016), Vladimir Putin’s Most Ridiculous Publicity Stunts Of 2016, <https://www.newsweek.com/vladimir-putin-ridiculous-pr-stunts-2016-536626>
- STEPENOV, G. (2019), “Pryamaya Linniya s Viladimirom Putinim”, <https://news.ru/economics/pryamaya-liniya-putin-efir-voprosy-obrasheniya/>
- STOUN, O. (2017), **İnterviyu s Vladimirom Putinim**, Moskvo: Alpina Publişer,
- SÜLLÜ, Z. (2010), Siyasal Halkla İlişkiler Sürecinde Hesabı Verilebilirlik, ss.216-228, Selçuk İletişim, Cilt: 6, Sayı:3,
- TÜRK DİL KURUMU, (2019), <http://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 26.08.2019,
- <http://medyagunlugu.com>, İşte Putin’in hikayesi, <http://medyagunlugu.com/haber/iste-putinin-hikayesi-43870>, Erişim Tarihi: 13.08.2019,
- <https://tr.sputniknews.com/analiz/201511131019001731-rusya-putin-halka-iliskiler/> Erişim Tarihi: 13.08.2019,
- <https://businessht.bloomberght.com/guncel/haber/1224607-rusya-hakkinda-merak-ettiklerinizi-putini-arayarak-ogrenin>, Erişim Tarihi: 23.08.2019,
- <https://www.internethaber.com/putin-imaji-icin-25-milyon-dolar-harcadi-583922h.htm>, Erişim Tarihi: 23.08.2019,